

การจ้างงานและสภาพทั่วไปภายหลังกลับจากไปทำงานต่างประเทศ

ในการศึกษาแบบอย่างการใช้ค่ายบริ โภคของแรงงานไทยที่เคยไปทำงานต่างประเทศ นั้น ยังมีประเด็นที่น่าสนใจสืบเนื่องต่อไปอีก ซึ่งก็ได้แก่การจ้างงานและสภาพทั่วไปของผู้กลับจากไปทำงานต่างประเทศ ดังนั้นเพื่อให้การศึกษานี้ครอบคลุมได้มากยิ่งขึ้น จึงได้ศึกษาประเด็นดังกล่าว โดยเรียงลำดับการศึกษาดังนี้คือ สภาพการจ้างงานโดยทั่วไปของประเทศไทย การจ้างงานของผู้ที่กลับมาจากไปทำงานต่างประเทศ และสภาพทั่วไปภายหลังกลับมาจากไปทำงานต่างประเทศแล้ว

5.1 สภาพการจ้างงานโดยทั่วไปของประเทศไทย

จากความหมายของกำลังแรงงาน (Labour Force) ซึ่งหมายถึงบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป ที่สามารถทำงานและพร้อมจะทำงานในอัตราค่าจ้างระดับต่าง ๆ ในตลาดแรงงาน ดังนั้นการที่ประเทศไทยสามารถลดอัตราการเพิ่มของประชากรได้ค่อนข้างมากในปัจจุบัน อันเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ เป็นต้นว่า ได้มีการคุมกำเนิดกันอย่างแพร่หลาย ประชาชนแต่งงานอายุมากขึ้น โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในเมือง ทั้งนี้เพราะต้องใช้เวลาในการศึกษามากขึ้น แต่ก็มิได้หมายความว่า จะสามารถทำให้กำลังแรงงานในปัจจุบันลดลงอย่างรวดเร็วตามไปด้วย ทั้งนี้เพราะในอดีตที่ผ่านมาอัตราการเพิ่มของประชากรค่อนข้างสูง กล่าวคือในช่วงปี 2493-2503 อัตราการเพิ่มประมาณร้อยละ 3 ต่อปี และแม้แต่ในปี 2524 อัตราการเพิ่มก็ยังประมาณร้อยละ 3 ต่อปีอยู่ แต่พอถึงปี 2527 อัตราการเพิ่มได้ลดลงมาเหลือเพียงร้อยละ 1.6 ต่อปีเท่านั้น การที่อัตราการเพิ่มของประชากรค่อนข้างสูงในช่วงปี 2493-2503 เป็นต้นมา และได้ลดลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบันมีผลทำให้ประชากรที่อยู่ในวัยเยาว์และวัยทำงาน ซึ่งกำลังจะเริ่มเข้าสู่ตลาดแรงงานมีสัดส่วนสูงขึ้น นอกจากนี้แรงงานไทยในอดีตยังมีประวัติการเข้าสู่กำลังแรงงานค่อนข้างสูงมาตลอด โดยเฉพาะหลังปี 2522 อัตราการเข้าสู่กำลังแรงงานยังมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ดังจะเห็นได้จากปี 2525 ซึ่งเป็นปีเริ่มต้นของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 กำลังแรงงานมีอยู่ประมาณ 24.6 ล้านคน แต่พอสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 กำลังแรงงานเพิ่มขึ้นเป็น 28.7 ล้านคน นั่นคือมีกำลังแรงงานเพิ่มขึ้นประมาณ 750,000 คนต่อปี หรือคิดเป็นเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 3 ต่อปี และถึงแม้ว่าในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ซึ่งคาดว่าอัตราการเพิ่มของกำลังแรงงานจะลดลงบ้างเล็กน้อย คือประมาณ

ร้อยละ 2.8 ต่อปี แต่เมื่อคิดเป็นจำนวนของกำลังแรงงานที่เพิ่มขึ้นแล้วกลับปรากฏว่าสูงขึ้นกว่าเดิม คือประมาณ 800,000 คนต่อปี (ผาลูช, 2528) ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การที่อัตราการเพิ่มของประชากรในอดีตค่อนข้างสูงและถึงแม้ว่าจะลดลงตั้งแต่ปี 2523 เป็นต้นมาก็ตาม จะยังไม่มีผลทำให้อัตราการเพิ่มของกำลังแรงงานในปัจจุบันลดลง จนกว่าแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 จะผ่านพ้นไปแล้ว ดังนั้นปัญหาการจ้างงานทำอันเนื่องมาจากมีผู้เข้าสู่ตลาดแรงงาน (Supply of Labour) เพิ่มขึ้นก็ คงจะยังมีต่อไป

ในด้านความต้องการแรงงาน (Demand for Labour) ภายในประเทศนั้น ปรากฏว่าในช่วง 20 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยสามารถเพิ่มผลผลิตและเพิ่มการจ้างงานได้จากการขยายพื้นที่เพาะปลูกออกไปเป็นสำคัญ แต่ในปัจจุบันนี้พื้นที่เพาะปลูกใหม่ ๆ มีจำกัดจนแทบจะไม่สามารถขยายเพิ่มขึ้นได้ ประกอบกับสภาพการผลิตทางด้านเกษตรก็ค่อนข้างจะคงที่ ทั้งนี้เพราะมีข้อจำกัดหลายประการ และที่สำคัญที่สุดก็คือระบบชลประทานยังไม่สามารถขยายออกไปได้อย่างกว้างขวาง จึงเป็นสาเหตุให้การดูดซับกำลังแรงงานของภาคเกษตร มีข้อจำกัดตามไปด้วย ส่วนในภาคอุตสาหกรรมและบริการของเอกชน ซึ่งเป็นแหล่งจ้างงานนอกภาคการเกษตรที่สำคัญที่สุดก็มีแนวโน้มว่าจะนำเอาเครื่องจักร เครื่องมือมาใช้ทดแทนแรงงานคนมากขึ้น ซึ่งก็ย่อมกระทบกระเทือนและมีส่วนในการลดความต้องการแรงงานลงไปอีก สำหรับการจ้างงานของภาครัฐบาลก็ได้ลดลงค่อนข้างมากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพราะประสบกับวิกฤตการณ์ทางด้านงบประมาณ จึงได้ลดอัตราเพิ่มการจ้างงานลง กล่าวคือจากที่เคยจ้างงานเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 10 ต่อปี ก็ได้ลดลงมาเหลือเพียงไม่เกินร้อยละ 2 ต่อปี ทั้งนี้ตั้งแต่ปี 2524 เป็นต้นมา และอัตราดังกล่าวนี้ก็ยังคงอยู่ต่อไปตลอดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (ผาลูช, 2528)

จากการที่จำนวนผู้เข้าสู่ตลาดแรงงาน (Supply of Labour) มีค่อนข้างสูง ในขณะที่ความต้องการแรงงาน (Demand for Labour) ของตลาดแรงงานยังมีข้อจำกัดอยู่เช่นนี้ ปัญหาการจ้างงานจึงเป็นปัญหาที่คงจะมีอยู่ต่อไป และข้อเท็จจริงก็ปรากฏว่าปัญหาดังกล่าวนี้เป็นปัญหาที่ค่อนข้างจะมีความรุนแรงมากขึ้นในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีกำลังแรงงานอีกกลุ่มหนึ่งที่ได้ทยอยเข้าสู่ตลาดแรงงานภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น ซึ่งก็ได้แก่ผู้ที่ไปทำงานต่างประเทศโดยเฉพาะผู้ที่ไปทำงานตามสัญญาจ้างระยะสั้น เมื่อสิ้นสุดสัญญาจ้างแล้วกำลังแรงงานกลุ่มนี้จะกลับเข้าสู่ตลาดแรงงานภายในประเทศอีกครั้งหนึ่ง และเนื่องจากการเดินทางไปทำงานต่างประเทศส่วนใหญ่จะไป

ประเทศในตะวันออกกลาง ซึ่งเป็นประเทศผู้ส่งออกน้ำมันและในระยะหลังนี้ต้องประสบกับปัญหาราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกมีแนวโน้มลดลง โครงการก่อสร้างใหญ่ ๆ ก็ถึงจุดอิ่มตัว ดังนั้นจึงมีผลทำให้ความต้องการแรงงานจากต่างประเทศลดลงด้วย การที่แรงงานที่ไปทำงานต่างประเทศต้องกลับเข้าสู่ตลาดแรงงานภายในประเทศอีกครั้งหนึ่งและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ก็เท่ากับว่าเป็นการเร่งให้กำลังแรงงานเข้าสู่ตลาดแรงงานเพิ่มมากขึ้นในขณะที่ตลาดแรงงานภายในประเทศกำลังมีปัญหาอยู่ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม แรงงานที่กลับมาจากไปทำงานต่างประเทศเหล่านี้จะมีส่วนเกี่ยวข้องหรือเพิ่มภาระการจ้างงานให้แก่ตลาดแรงงานภายในประเทศหรือไม่ ในตอนต่อจากนี้ไปจะได้กล่าวถึงผลการศึกษาปัญหาในด้านการมีงานทำของผู้ที่เดินทางกลับมาจากไปทำงานต่างประเทศ

5.2 การจ้างงานของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศ

การศึกษาผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศในจังหวัดขอนแก่นและอุดรธานีเกี่ยวกับปัญหาการหางานทำภายหลังกลับมาจากไปทำงานต่างประเทศแล้ว โดยการศึกษาได้นำเอาการประกอบอาชีพหลักในปัจจุบันมาร่วมพิจารณาด้วย ผลการศึกษาปรากฏว่าผู้ที่กลับมาจากไปทำงานต่างประเทศไม่มีปัญหาในการหางานทำเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 90.0 ของผู้ที่กลับมาจากไปทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นสูงกว่าของจังหวัดอุดรธานี คือเท่ากับร้อยละ 96.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 84.0 (ตารางที่ 5.1) ซึ่งเหตุผลที่ไม่มีปัญหาการหางานทำนั้น ส่วนใหญ่คือร้อยละ 68.0 ของผู้ที่กลับมาจากไปทำงานต่างประเทศทั้งหมดระบุว่าเพราะมีงานคอยอยู่แล้ว โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นสูงกว่าจังหวัดอุดรธานี คือเท่ากับร้อยละ 80.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 56.0 นอกจากนี้ได้แก่ กลับมาก็ลงทุนประกอบอาชีพเอง ยังไม่ต้องการทำงานอยากพักผ่อน และเหตุผลอื่น ๆ (เป็นต้นว่า ไม่อยากทำงานเป็นลูกจ้างคนอื่น ชอบทำงานอาชีพอิสระ ต้องทำงานอยู่ที่บ้าน) คิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 8.0, 8.0 และ 6.0 ของผู้ที่กลับมาจากไปทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นเท่ากับร้อยละ 6.0, 2.0 และ 8.0 ในขณะที่สัดส่วนของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 10.0, 14.0 และ 4.0 ตามลำดับ ถ้าพิจารณาถึงการประกอบอาชีพในปัจจุบันของผู้ที่กลับมาจากไปทำงานต่างประเทศและไม่มีปัญหาในการหางานทำจะปรากฏว่าส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทำนา กล่าวคือคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 69.0 ของผู้ที่กลับมาจากไปทำงานต่าง

ตารางที่ 5.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาการทำงานท่าและอาชีพหลักในปัจจุบันภายใต้หลังจากไปทำงานต่างประเทศ

ปัญหาการทำงานท่า	ชนแก่น			บุตรชานี			รวม		
	ท่ามาก	อื่น ๆ	รวม	ท่ามาก	อื่น ๆ	รวม	ท่ามาก	อื่น ๆ	รวม
ไม่มีปัญหา (ระบุเหตุผล)	82.0	12.0	96.0	56.0	22.0	84.0	69.0	17.0	90.0
- มีงานคอยอยู่แล้ว	72.0	8.0	80.0	48.0	8.0	56.0	60.0	8.0	68.0
- กลับมาถือลงทุนประกอบอาชีพเอง	2.0	4.0	6.0	6.0	4.0	10.0	4.0	4.0	8.0
- ยังไม่ยอมทำงาน, ออกพักผ่อน	-	-	2.0	-	8.0	14.0	-	4.0	8.0
- อื่น ๆ	8.0	-	8.0	2.0	2.0	4.0	5.0	1.0	6.0
มีปัญหา (ระบุเหตุผล)	-	4.0	4.0	10.0	4.0	16.0	5.0	4.0	10.0
- ต้องการไปทำงานต่างประเทศอีก	-	2.0	2.0	10.0	2.0	14.0	5.0	2.0	8.0
- งานหายาก, ต้องแข่งขันกันมาก	-	2.0	2.0	-	2.0	2.0	-	2.0	2.0
รวม	82.0	16.0	100.0	66.0	26.0	100.0	74.0	21.0	100.0

ที่มา จากการสำรวจปี 2528

(หน่วย : ร้อยละ)

ประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นเท่ากับร้อยละ 82.0 ในขณะที่สัดส่วนของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 56.0 ส่วนผู้ที่มิอาจชีพหสักอื่น ๆ (ได้แก่ คำขาย, รับจ้าง, ท้าโรงสี, รับราชการ, ช่อมเครื่องยนต์, ชัปรถยนต์, เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น) และผู้ที่ร้อยละไปทำงานต่างประเทศอีก คิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 17.0 และ 4.0 ของผู้ที่กลับมาจากไปทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นเท่ากับร้อยละ 12.0 และ 2.0 ในขณะที่สัดส่วนของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 22.0 และ 6.0 ตามลำดับ

ส่วนผู้ที่กลับมาจากไปทำงานต่างประเทศแล้วและบอกว่ามีปัญหาการหางานทำ มีสัดส่วนเพียงเล็กน้อย คือเท่ากับร้อยละ 10.0 ของผู้ที่กลับมาจากไปทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นต่ำกว่าของจังหวัดอุดรธานี คือเท่ากับร้อยละ 4.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 16.0 โดยที่เหตุผลที่ระบุว่ามีปัญหาการหางานทำได้แก่ ต้องการไปทำงานต่างประเทศอีก และงานหายากต้องแข่งขันกันมาก คิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 8.0 และ 2.0 โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นเท่ากับร้อยละ 2.0 และ 2.0 ในขณะที่สัดส่วนของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 14.0 และ 2.0 ตามลำดับ นอกจากนี้ถ้าพิจารณาการประกอบอาชีพหลักในปัจจุบันก็จะปรากฏว่าผู้ที่กลับมาจากไปทำงานต่างประเทศและมีปัญหาในการหางานทำ มีอาชีพหลักทำนาอาชีพหลักอื่น ๆ และผู้ที่รอไปทำงานต่างประเทศ คิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 5.0, 4.0 และ 1.0 ของผู้ที่กลับมาจากไปทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่จังหวัดขอนแก่นมีเฉพาะอาชีพหลักอื่น ๆ คิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 4.0 ในขณะที่จังหวัดอุดรธานีมีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 10.0, 4.0 และ 2.0 ตามลำดับ

อนึ่ง ถ้าพิจารณาจากผู้กลับมาจากไปทำงานต่างประเทศและมีปัญหาการหางานทำแล้วปรากฏว่าส่วนใหญ่มีปัญหาเนื่องจากต้องการไปทำงานต่างประเทศอีก ซึ่งปัญหาการหางานทำดังกล่าวนี้ถ้าพิจารณาในรายละเอียดก็สามารถกล่าวได้ว่าไม่ใช่เป็นปัญหาการหางานทำภายในประเทศโดยตรง แต่เป็นปัญหาเนื่องมาจากความเคยชินกับสภาพการทำงานในต่างประเทศ โดยเฉพาะทางด้านรายได้ที่เคยได้รับค่อนข้างสูง และสภาพการณ์เช่นนี้อาจกล่าวได้ว่า เป็นช่วงของโอกาสพิเศษในการหางานทำมากกว่า นอกจากนี้สภาพการจ้างงานภายในประเทศก็คงจะไม่สามารถอำนวยความสะดวกประโยชน์ให้ได้ โดยเฉพาะทางด้านรายได้ที่ค่อนข้างสูงเช่นนี้ ดังนั้นผู้ที่มีปัญหาการหางานทำใน

กรณีนี้จึงไม่อาจสรุปได้ว่าเป็นผู้ที่มีปัญหาในการหางานทำอย่างแท้จริง แต่เป็นเพราะพวกเขาเหล่านั้นยังไม่พอใจในสภาพโครงสร้างค่าจ้างภายในประเทศที่เป็นอยู่ในขณะนี้มากกว่า ดังจะเห็นได้จากผู้ที่มีปัญหาการหางานทำในกรณีนี้ ก็เกือบทั้งหมดก็เป็นผู้ที่มีงานทำและมีอาชีพหลักในปัจจุบันอยู่แล้ว ส่วนผู้ที่มีปัญหาการหางานทำอย่างแท้จริงซึ่งก็ได้แก่ผู้ที่ให้เหตุผลว่า งานหายาก ต้องแข่งขันกันมาก ปรากฏว่ามีสัดส่วนเพียงเล็กน้อย นอกจากนี้ยังปรากฏว่าเป็นผู้ที่มีงานทำและมีอาชีพหลักในปัจจุบันแล้วทั้งสิ้น ซึ่งก็แสดงให้เห็นว่าเป็นการว่างงานชั่วคราวหรือเพียงระยะสั้นภายหลังจากที่กลับมาจากต่างประเทศใหม่ ๆ เท่านั้น

จากตารางที่ 5.2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพที่คาดหวังเอาไว้ก่อนที่จะกลับมาจากทำงานต่างประเทศกับเหตุผลที่คาดหวังเอาไว้ ปรากฏว่าในส่วนของอาชีพนั้น ได้คาดหวังเอาไว้ว่าจะกลับมาประกอบอาชีพ ทานา และค้าขาย เป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 26.0 และ 27.0 ของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นเท่ากับร้อยละ 26.0 และ 30.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 26.0 และ 24.0 ตามลำดับ ส่วนอาชีพขับรถยนต์ และเลี้ยงสัตว์ มีผู้คาดหวังว่าจะกลับมาทำมากในลำดับรองลงมา คือเท่ากับร้อยละ 13.0 ของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศทั้งหมดเท่ากัน โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นเท่ากับร้อยละ 10.0 และ 14.0 ในขณะที่สัดส่วนของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับ 16.0 และ 12.0 ตามลำดับ สำหรับอาชีพอื่น ๆ ที่คาดหวังเอาไว้ นั้นประกอบด้วยอาชีพต่าง ๆ ดังนี้คือ ทำคู่อ้อมเครื่องยนต์ ช่างเชื่อม โรงสี ถ่ายรูป ทำเฟอร์นิเจอร์ ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม รับราชการ ทำเรือดุดทราย ไม่ได้คาดหวังเอาไว้ และไม่คิดที่จะทำงานอีก ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนรวมทั้งสิ้นเท่ากับร้อยละ 21.0 ของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นเท่ากับร้อยละ 20.0 ในขณะที่สัดส่วนของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 22.0

ทางด้านเหตุผลที่ผู้กลับมาจากไปทำงานต่างประเทศคาดหวังเอาไว้ว่าจะกลับมาประกอบอาชีพต่าง ๆ ดังที่กล่าวแล้วนั้น ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าเป็นอาชีพที่เคยทำมาแล้ว กล่าวคือคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 29.0 ของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นต่ำกว่าของจังหวัดอุดรธานี คือเท่ากับร้อยละ 26.0 ในขณะที่ของจังหวัด

ตารางที่ 5.2 ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพที่คาดหวังเอาไว้ก่อนที่จะกลับมาจากทำงานต่าง
ประเทศกับเหตุผลที่คาดหวังเอาไว้

(หน่วย : ร้อยละ)

เหตุผลที่คาดหวังเอาไว้	อาชีพที่คาดหวังเอาไว้					รวม
	ทำนา	ค้าขาย	ขับรถยนต์	เลี้ยงสัตว์	อื่น ๆ	
ขอนแก่น						
- เป็นอาชีพที่เคยทำมาแล้ว	8.0	2.0	6.0	2.0	8.0	26.0
- เป็นอาชีพที่ได้อยู่กับครอบครัว	10.0	6.0	-	-	2.0	18.0
- เป็นอาชีพที่ชอบ, อยากรู้	-	8.0	2.0	6.0	6.0	22.0
- เป็นอาชีพที่เบากว่าอาชีพเดิม	-	12.0	2.0	4.0	-	18.0
- อื่น ๆ	8.0	2.0	-	2.0	4.0	16.0
รวม	26.0	30.0	10.0	14.0	20.0	100.0
อุดรธานี						
- เป็นอาชีพที่เคยทำมาแล้ว	10.0	4.0	10.0	2.0	6.0	32.0
- เป็นอาชีพที่ได้อยู่กับครอบครัว	6.0	2.0	-	6.0	2.0	16.0
- เป็นอาชีพที่ชอบ, อยากรู้	2.0	8.0	4.0	4.0	2.0	20.0
- เป็นอาชีพที่เบากว่าอาชีพเดิม	-	8.0	2.0	-	-	10.0
- อื่น ๆ	8.0	2.0	-	-	12.0	22.0
รวม	26.0	24.0	16.0	12.0	22.0	100.0
รวม 2 พื้นที่						
- เป็นอาชีพที่เคยทำมาแล้ว	9.0	3.0	8.0	2.0	7.0	29.0
- เป็นอาชีพที่ได้อยู่กับครอบครัว	8.0	4.0	-	3.0	2.0	17.0
- เป็นอาชีพที่ชอบ, อยากรู้	1.0	8.0	3.0	5.0	4.0	21.0
- เป็นอาชีพที่เบากว่าอาชีพเดิม	-	10.0	2.0	2.0	-	14.0
- อื่น ๆ	8.0	2.0	-	1.0	8.0	19.0
รวม	26.0	27.0	13.0	13.0	21.0	100.0

ที่มา จากการสำรวจปี 2528

อุดรธานีเท่ากับร้อยละ 32.0 ส่วนเหตุผลที่ว่าเป็นอาชีพที่ชอบ, อยากรู้ เป็นอาชีพที่ได้อยู่กับครอบครัว และเป็นอาชีพที่เบากว่าอาชีพเดิมนั้นมีสัดส่วนมากในลำดับรองลงมาตามลำดับ กล่าวคือ คิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 21.0, 17.0 และ 14.0 โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นเท่ากับร้อยละ 20.0, 16.0 และ 10.0 ตามลำดับ สำหรับผู้ที่ให้เหตุผลอื่น ๆ นั้นมีสัดส่วนกระจายออกไปตามเหตุผลต่าง ๆ ซึ่งได้แก่เหตุผลที่ว่าเป็นอาชีพที่เคยทำตอนอยู่ต่างประเทศ ไม่มีทุนมากพอที่จะไปประกอบอาชีพอื่น ชอบทำอาชีพอิสระ มีเพื่อนคนงานแนะนำให้ทำอาชีพนี้ตอนอยู่ต่างประเทศ ไม่รู้จะไปทำอาชีพอะไร มีเพื่อนคนงานชวนทำ ไม่คาดว่าจะได้กลับในช่วงนั้น และจะทำงานจนได้เงินพอแล้วจะไม่ทำอีก ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนรวมทั้งสิ้นเท่ากับร้อยละ 19.0 ของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นต่ำกว่าของจังหวัดอุดรธานี คือเท่ากับร้อยละ 16.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 22.0

เป็นที่น่าสังเกตว่า ผู้ที่คาดหวังเอาไว้ว่าจะกลับมาประกอบอาชีพทำนา ส่วนใหญ่แล้วให้เหตุผลว่าเป็นอาชีพที่เคยทำมาแล้ว และเป็นอาชีพที่ได้อยู่กับครอบครัว ในขณะที่ผู้ที่คาดหวังเอาไว้ว่าจะกลับมาประกอบอาชีพค้าขายให้เหตุผลว่าเป็นอาชีพที่ชอบ, อยากรู้ และเป็นอาชีพที่เบากว่าอาชีพเดิม ส่วนอาชีพขบปรถยนต์ให้เหตุผลว่าเป็นอาชีพที่เคยทำมาแล้วเป็นส่วนใหญ่

กล่าวโดยสรุปแล้ว ในด้านการจ้างงานของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศ ซึ่งหลายฝ่ายคาดว่าจะจะเป็นปัญหาที่รุนแรงทั้งนี้ก็เพราะว่าตลาดแรงงานภายในประเทศกำลังประสบปัญหาการไม่มีงานทำและเป็นปัญหาที่ค่อนข้างจะรุนแรงอยู่ในขณะนี้นั้น อาจกล่าวได้ว่าคงไม่ใช่ปัญหาที่น่าจะเป็นปัญหารุนแรง เพราะปรากฏว่าปัญหาการไม่มีงานทำของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศนั้นมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากอาชีพที่ผู้ไปทำงานต่างประเทศคาดหวังเอาไว้ว่าจะกลับมาทำ ก็ปรากฏว่าเป็นอาชีพที่สอดคล้องกับการจ้างงานในท้องถิ่นมากกว่าที่ต้องการจะกลับมาประกอบอาชีพที่มีลักษณะเป็นกา รจ้างงานของภาคอุตสาหกรรมเหมือนดังที่ทำตอนอยู่ต่างประเทศ ซึ่งลักษณะอาชีพที่สอดคล้องกับการจ้างงานในท้องถิ่นนี้ ผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศสามารถจะสร้างงานขึ้นมาให้แก่ตนเองได้เพราะมีลักษณะเป็นอาชีพอิสระ เพียงแต่ต้องอาศัยเงินทุนบ้างเท่านั้น ซึ่งในเรื่องเงินทุนนี้ผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศส่วนใหญ่มักมีพร้อมอยู่แล้ว ดังนั้นสิ่งเท่ากับว่าปัญหาการหางานทำของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศคงจะไม่ซ้ำเติม

ปัญหาการจ้างงานในประเทศที่มีอยู่แล้วในขณะนี้มากนัก แต่ในทางตรงกันข้ามแนวทางที่นำ เป็นห่วง และควรระมัดระวังให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นก็คือ ควรพยายามหาแหล่งงานและส่งเสริมการไปทำงาน ต่างประเทศให้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะนอกจากจะสามารถลดปัญหาการหางานทำในประเทศได้แล้ว ยังมีผลกระทบต่อปัญหาการหางานทำในอนาคตภายหลังจากที่แรงงานเหล่านี้กลับมาจากทำงานต่าง ประเทศเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

5.3 สภาพทั่วไปภายหลังจากกลับมาจากทำงานต่างประเทศ

เพื่อให้ทราบถึงสภาพทั่วไปภายหลังจากกลับมาจากทำงานต่างประเทศของแรงงานไทย จึงได้ศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงอาชีพ สถานะที่ทำงาน สถานะทางเศรษฐกิจ และปัญหาความขัดแย้งภายในครัวเรือนโดยการเปรียบเทียบกับสภาพก่อนที่จะไปทำงานต่างประเทศ นอกจากนี้ยังได้ศึกษาถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการไปทำงานต่างประเทศ การตัดสินใจไปทำงานอีกตลอดจนข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่ต้องการจะไปทำงานและการต้องการความช่วยเหลือขณะทำงานอยู่ต่างประเทศ โดยผลการศึกษาที่ได้มีดังต่อไปนี้

5.3.1 อาชีพและสถานที่ทำงานหลัก

ในด้านอาชีพหลักเมื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ก่อนไปทำงานต่างประเทศ ปัจจุบันภายหลังจากกลับมาจากทำงานต่างประเทศ และอาชีพที่คาดหวังเอาไว้ก่อนกลับมาจากทำงานต่างประเทศ ปรากฏว่า ก่อนไปทำงานต่างประเทศแรงงานส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทำนา กล่าวคือคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 74.0 ของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นสูงกว่าของจังหวัดอุดรธานี คือเท่ากับร้อยละ 82.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานี เท่ากับร้อยละ 66.0 (ตารางที่ 5.3) แต่พอกลับจากทำงานต่างประเทศแล้วแรงงานบางส่วนจะเปลี่ยนไปทำอาชีพอื่น ๆ (ได้แก่ ค้าขาย, รับจ้าง, ทำโรงสี, ซ่อมเครื่องยนต์, เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น) ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 7.0 ของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นเท่ากับร้อยละ 6.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 8.0 นอกจากนี้สำหรับผู้ที่ย้ายไปทำงานต่างประเทศมีอาชีพหลักทำนา พบว่าอาชีพที่คาดหวังเอาไว้ก่อนกลับมาจากทำงานต่างประเทศเป็นอาชีพทำนาเพียงร้อยละ 24.0 ของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศทั้งหมดเท่านั้น โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นเท่ากับร้อยละ 26.0 ในขณะที่จังหวัด

ตารางที่ 5.3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพที่สมัครงานไปทำงานต่างประเทศ อาชีพในปลูจบัน และอาชีพที่คาดหวังเงินเอาไว้งานกลับจากทำงานต่างประเทศ (หน่วย : ร้อยละ)

อาชีพที่สมัครงานไปทำงานต่างประเทศ	อาชีพปลูจบัน			อาชีพที่คาดหวังเงินเอาไว้งานกลับจากทำงานต่างประเทศ					รวม
	ทำมา	ช่วยบรณนต	อื่น ๆ	ทำมา	ค้าขาย	ช่วยบรณนต	เลี้ยงสัตว์	อื่น ๆ	
ขอนแก่น	82.0	4.0	12.0	26.0	30.0	10.0	14.0	20.0	100.0
- ทำมา	76.0	-	6.0	26.0	28.0	6.0	8.0	14.0	82.0
- ช่วยบรณนต	-	4.0	-	-	-	4.0	-	-	4.0
- อื่น ๆ	6.0	-	6.0	-	2.0	-	6.0	6.0	14.0
อุดรธานี	66.0	2.0	24.0	26.0	24.0	16.0	12.0	22.0	100.0
- ทำมา	54.0	-	8.0	22.0	20.0	8.0	8.0	8.0	66.0
- ช่วยบรณนต	2.0	-	4.0	-	-	2.0	2.0	4.0	8.0
- อื่น ๆ	10.0	2.0	12.0	4.0	4.0	6.0	2.0	10.0	26.0
รวม 2 พื้นที่	74.0	3.0	18.0	26.0	27.0	13.0	13.0	21.0	100.0
- ทำมา	65.0	-	7.0	24.0	24.0	7.0	8.0	11.0	74.0
- ช่วยบรณนต	1.0	2.0	2.0	-	-	3.0	1.0	2.0	6.0
- อื่น ๆ	8.0	1.0	9.0	2.0	3.0	3.0	4.0	8.0	20.0

ที่มา จากการสำรวจปี 2528

อุตสาหกรรมเท่ากับร้อยละ 22.0 ส่วนผู้ที่ก่อนไปทำงานต่างประเทศที่มีอาชีพหลักอื่น ๆ (ได้แก่ รับจ้าง, ตัดเย็บเสื้อผ้า, ช่างไฟฟ้า, ทำงานในฐานะทาสีหรืออเมริกา, รับราชการ, ยังไม่ได้ทำงาน เป็นต้น) มีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 20.0 ของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นต่ำกว่าของจังหวัดอุดรธานี คือเท่ากับร้อยละ 14.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 26.0 นั้น ปรากฏว่าพอลูกกลับมาจากทำงานต่างประเทศแล้วได้เปลี่ยนมาประกอบอาชีพทำนามากขึ้น กล่าวคือคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 8.0 ของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นต่ำกว่าของจังหวัดอุดรธานี คือเท่ากับร้อยละ 6.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 10.0 และถ้าเปรียบเทียบแรงงานผู้ที่ก่อนไปทำงานต่างประเทศที่มีอาชีพอื่น ๆ กับอาชีพที่คาดหวังเอาไว้ก่อนกลับมาจากทำงานต่างประเทศ ก็จะปรากฏว่าส่วนใหญ่ก็ยังคงคาดหวังว่าจะกลับมาประกอบอาชีพเหมือนดังที่เคยทำอยู่ตอนก่อนไปทำงานต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่

ส่วนทางด้านสถานที่ทำงานหลักในบัลจวบภายหลังจากกลับมาจากทำงานต่างประเทศ เมื่อเปรียบเทียบกับสถานที่ทำงานหลักก่อนไปทำงานต่างประเทศ ปรากฏว่าสถานที่ทำงานหลักในบัลจวบอยู่ในชนบทเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 87.0 ของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นสูงกว่าของจังหวัดอุดรธานี คือเท่ากับร้อยละ 96.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 78.0 (ตารางที่ 5.4) เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนของผู้ที่ทำงานหลักอยู่ในชนบทก่อนไปทำงานต่างประเทศ ซึ่งมีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 82.0 ของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นสูงกว่าของจังหวัดอุดรธานีเล็กน้อย คือเท่ากับร้อยละ 90.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 74.0 นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนไปทำงานต่างประเทศกับภายหลังจากกลับมาจากทำงานต่างประเทศ ปรากฏว่าไม่มีผู้ที่เคยทำงานอยู่ในชนบทเคลื่อนย้ายออกไปทำงานในเมืองเลยแต่ในทางตรงกันข้าม ปรากฏว่าผู้ที่เคยทำงานอยู่ในเมืองได้เคลื่อนย้ายเข้ามาทำงานในชนบทมีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 9.0 ของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นต่ำกว่าของจังหวัดอุดรธานี คือเท่ากับร้อยละ 4.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 14.0 ซึ่งก็แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศมีแนวโน้มว่าจะเคลื่อนย้ายเข้ามาทำงานในชนบทมากขึ้น ซึ่งในประเด็นนี้จะตรงกันข้ามลักษณะการเคลื่อนย้ายแรงงานโดยส่วนรวมของประเทศด้วยพัฒนา

ตารางที่ 5.4 ความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่ทำงานหลักกับสถานที่ทำงานรองในภาค (หน่วย : ร้อยละ)

สถานที่ทำงานหลักในปัจจุบัน	ชอนแก่น			อุดรธานี			รวม					
	อยู่ในเมือง	ยังไม่ในเมือง	ยังไม่ทำงาน	อยู่ในเมือง	ยังไม่ในเมือง	ยังไม่ทำงาน	อยู่ในเมือง	ยังไม่ในเมือง	ยังไม่ทำงาน			
- อยู่ในชนบท	90.0	4.0	2.0	96.0	64.0	14.0	-	78.0	77.0	9.0	1.0	87.0
- อยู่ในเมือง	-	2.0	-	2.0	-	6.0	-	6.0	-	4.0	-	4.0
- รอไปทำงานต่างประเทศ	-	-	2.0	2.0	10.0	6.0	-	16.0	5.0	3.0	1.0	9.0
รวม	90.0	6.0	4.0	100.0	74.0	26.0	-	100.0	82.0	16.0	2.0	100.0

ที่มา จากการสำรวจปี 2528

ทั่วไปที่มักจะเคลื่อนย้ายแรงงานจากชนบทเข้าสู่เขตเมือง แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่าจะมีผู้ที่กลับมาจากต่างประเทศกลุ่มหนึ่งที่ยังไม่ได้ทำงาน ทั้งนี้ก็เพราะว่ายังอยู่ในระหว่างพักผ่อนหรือรอไปทำงานต่างประเทศอีก

สำหรับเหตุผลของผู้ที่เปลี่ยนแปลงอาชีพ และสถานที่ทำงานหลักภายหลังกลับมาจากทำงานต่างประเทศ ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า ต้องการจะทำอาชีพที่ได้อยู่กับครอบครัว เป็นอาชีพที่เบากว่าอาชีพเดิม ต้องการทำอาชีพอิสระไม่ยอมเป็นลูกจ้างคนอื่น ซึ่งเหตุผลเหล่านี้ก็เป็นผลมาจากที่ต้องแยกกันอยู่กับครอบครัวเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ต้องทำงานอย่างหนักภายใต้สภาพการทำงานแบบอุตสาหกรรมที่มีระเบียบและมีนายจ้าง ดังนั้นจึงทำให้ผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศมีแนวโน้มจะกลับมาทำงานที่สอดคล้องกับสภาพการจ้างงานในท้องถิ่นชนบทมากยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป สำหรับอาชีพและสถานที่ทำงานหลักของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศปรากฏว่า ก่อนไปทำงานต่างประเทศส่วนใหญ่ (ร้อยละ 74.0 ของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด) มีอาชีพหลักทำนา และในปัจจุบันภายหลังจากที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศแล้วก็ยังคงมีอาชีพหลักทำนาเป็นส่วนใหญ่ และมีสัดส่วนเท่าเดิม (ร้อยละ 74.0 ของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด) แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าอาชีพหลักที่คาดหวังเอาไว้ก่อนกลับมาจากทำงานต่างประเทศ เป็นอาชีพทำนาไม่มากนัก (ร้อยละ 26.0 ของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด) ในขณะที่อาชีพค้าขาย ขับรถยนต์ และเลี้ยงสัตว์ มีสัดส่วนมากขึ้น ส่วนทางด้านสถานที่ทำงานหลักของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศปรากฏว่าทั้งก่อนไปทำงานต่างประเทศ และปัจจุบันภายหลังจากที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศ ก็ยังคงทำงานอยู่ในชนบทเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 82.0 และ 87.0 ของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด) นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบตั้งแต่ก่อนไปทำงานต่างประเทศกับปัจจุบันก็ปรากฏว่า ผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศมีการเคลื่อนย้ายเข้ามาทำงานในชนบทเพิ่มมากขึ้น

5.3.2 ทัศนคติของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศ

5.3.2.1 สภาพเศรษฐกิจของตนเองและครัวเรือน

ในด้าน การเปลี่ยนแปลงสภาพทางเศรษฐกิจในปัจจุบันเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนไปทำงานต่างประเทศของครัวเรือนผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศ ปรากฏว่าผู้ที่กลับมาจากทำงาน

ต่างประเทศส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า สถานภาพทาง เศรษฐกิจของครัวเรือนดีขึ้นกว่าเดิม กล่าวคือ คิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 69.0 ของผู้ที่กลับจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของ จังหวัดขอนแก่นต่ำกว่าของจังหวัดอุดรธานี คือเท่ากับร้อยละ 64.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานี เท่ากับร้อยละ 74.0 (ตารางที่ 5.5) ส่วนผู้ที่กลับมาจากต่างประเทศและมีความเห็นว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจในปัจจุบันเหมือนเดิม และแย่ลงกว่าเดิมคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 24.0 และ 7.0 ของผู้ที่กลับจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นสูงกว่าของจังหวัดอุดรธานี คือเท่ากับร้อยละ 26.0 และ 10.0 ในขณะที่สัดส่วนของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 22.0 และ 4.0 ตามลำดับ

ถ้าพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสถานภาพเศรษฐกิจ ในปัจจุบันกับตำแหน่งที่ไปทำงานต่างประเทศครั้งสุดท้าย จะปรากฏว่าผู้ที่ไปทำงานในตำแหน่ง กรรมการซึ่งคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 19.0 ของผู้ที่กลับจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่ สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นสูงกว่าของจังหวัดอุดรธานี คือเท่ากับร้อยละ 30.0 ในขณะที่ของ จังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 8.0 มีความเห็นว่า สถานภาพทาง เศรษฐกิจในปัจจุบันเหมือนเดิม สูงที่สุด รองลงมาคือมีความเห็นว่า สถานภาพทาง เศรษฐกิจดีขึ้นกว่าเดิมและแย่ลงกว่าเดิม โดย คิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 10.0, 8.0 และ 1.0 โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นเท่ากับ ร้อยละ 16.0, 12.0 และ 2.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 4.0, 4.0 และ 1.0 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่ไปทำงานในตำแหน่งอื่น ๆ นอกจากตำแหน่งกรรมการ มีความเห็นว่า สถานภาพทาง เศรษฐกิจในปัจจุบันดีขึ้นกว่าเดิมเป็นส่วนใหญ่

ทางด้านความสัมพันธ์ระหว่าง การเปลี่ยนแปลงสถานภาพทาง เศรษฐกิจในปัจจุบัน กับ ระยะเวลาที่ทำงานอยู่ต่างประเทศทั้งหมดจะปรากฏว่า ผู้ที่ทำงานต่างประเทศน้อยกว่า หรือเท่ากับ 1 ปี (ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 8.0 ของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่ สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นเท่ากับร้อยละ 6.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 10.0) ส่วนใหญ่จะมีความเห็นว่า สถานภาพทาง เศรษฐกิจในปัจจุบันยังเหมือนเดิม รองลงมาคือมีความเห็น ว่าดีขึ้นกว่าเดิม และแย่ลงกว่าเดิม โดยคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 5.0, 2.0 และ 1.0 โดย ที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นเท่ากับร้อยละ 4.0, 2.0 และ 0.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่า กับร้อยละ 6.0, 2.0 และ 2.0 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่มีระยะเวลาทำงานอยู่ต่างประเทศทั้งหมด

ตารางที่ 5.5 ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติเกี่ยวกับกาปรับเปลี่ยนสภาพทางเศรษฐกิจปัจจุบันกับตำแหน่งที่ไปทำงาน ระยะเวลาดำเนินงาน และเหตุผลของการเปลี่ยนแปลง

ตำแหน่งที่ไปทำงาน	ยอมแทน				อุดรธานี				รวม			
	เหมือนเดิม		ต่าง		เหมือนเดิม		ต่าง		เหมือนเดิม		ต่าง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
- กรรมกร	12.0	16.0	2.0	30.0	4.0	4.0	-	8.0	8.0	10.0	1.0	19.0
- ข้าราชการ	10.0	4.0	4.0	18.0	14.0	4.0	-	18.0	12.0	4.0	2.0	18.0
- ช่างก่อสร้าง	20.0	4.0	2.0	26.0	28.0	10.0	-	38.0	24.0	7.0	1.0	32.0
- ช่างเครื่องยนต์	8.0	-	2.0	10.0	6.0	2.0	-	8.0	7.0	1.0	1.0	9.0
- ช่างไฟฟ้า, ช่างแอร์	6.0	-	-	6.0	6.0	2.0	2.0	10.0	6.0	1.0	1.0	8.0
- อื่น ๆ	8.0	2.0	-	10.0	16.0	-	2.0	18.0	12.0	1.0	1.0	14.0
รวม	64.0	26.0	10.0	100.0	74.0	22.0	4.0	100.0	69.0	24.0	7.0	100.0
ระยะเวลาที่อยู่ต่างประเทศ												
ทั้งหมด												
- น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ปี	2.0	4.0	-	6.0	2.0	6.0	2.0	10.0	2.0	5.0	1.0	8.0
- มากกว่า 1-2 ปี	14.0	8.0	4.0	26.0	10.0	4.0	-	14.0	12.0	6.0	2.0	20.0
- มากกว่า 2-3 ปี	20.0	10.0	4.0	34.0	10.0	2.0	-	12.0	15.0	6.0	2.0	23.0
- มากกว่า 3-4 ปี	20.0	4.0	2.0	26.0	14.0	4.0	2.0	20.0	17.0	4.0	2.0	23.0
- มากกว่า 4 ปี	8.0	-	-	8.0	38.0	6.0	-	44.0	23.0	3.0	-	26.0
รวม	64.0	26.0	10.0	100.0	74.0	22.0	4.0	100.0	69.0	24.0	7.0	100.0

(หน่วย : ร้อยละ)

ตารางที่ 5.5 ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจกับตำแหน่งที่ไปทำงาน ระยะเวลาที่ไปทำงาน และเหตุผลของการเปลี่ยนแปลง (ต่อ)

	ขอนแก่น				อุดรธานี				รวม			
	ดีขึ้นกว่าเดิม	เหมือนเดิมกว่าเดิม	แย่ลงกว่าเดิม	รวม	ดีขึ้นกว่าเดิม	เหมือนเดิมกว่าเดิม	แย่ลงกว่าเดิม	รวม	ดีขึ้นกว่าเดิม	เหมือนเดิมกว่าเดิม	แย่ลงกว่าเดิม	รวม
<u>เหตุผลของการเปลี่ยนแปลง</u>												
- มีทรัพย์สิน, เงิน, ของใช้ ภายในครัวเรือนและทุน ประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น	64.0	-	-	64.0	72.0	-	-	72.0	68.0	-	-	68.0
- ก่อนไปมีหนี้มาก, ใต้เงิน มากเกินไปทั้งหมด	-	14.0	6.0	20.0	-	4.0	-	4.0	-	9.0	3.0	12.0
- ไปทำงานแล้วได้ค่าจ้างต่ำ	-	4.0	4.0	8.0	-	6.0	2.0	8.0	-	10.0	6.0	8.0
- อื่น ๆ	-	8.0	-	8.0	2.0	12.0	2.0	16.0	1.0	10.0	1.0	12.0
รวม	64.0	26.0	10.0	100.0	74.0	22.0	4.0	100.0	69.0	29.0	10.0	100.0

ที่มา จากการศึกษาวิจัย 2528

มากกว่า 1 ปีขึ้นไปนั้น จะปรากฏว่ามีความเห็นว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจในปัจจุบันดีขึ้นกว่าเดิม เป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือเหมือนเดิม และแย่งกว่าเดิมตามลำดับ และเป็นที่น่าสนใจเหตุว่ายิ่งระยะเวลาทำงานต่างประเทศทั้งหมดมากขึ้น ก็จะมีเห็นว่ามีการเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นกว่าเดิมเพิ่มขึ้นด้วย ดังจะเห็นได้จากผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศที่มีระยะเวลาทำงานอยู่ต่างประเทศมากกว่า 3 ปีขึ้นไป ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 49.0 ของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นต่ำกว่าของจังหวัดอุดรธานี คือเท่ากับร้อยละ 34.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีมีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 64.0 ปรากฏว่าผู้ที่มีความเห็นว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจดีขึ้นมากที่สุด รองลงมาคือ มีความเห็นว่าเหมือนเดิม และแย่งกว่าเดิม ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 40.0, 7.0 และ 2.0 โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นเท่ากับร้อยละ 28.0, 4.0 และ 2.0 ในขณะที่สัดส่วนของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 52.0, 10.0 และ 2.0 ตามลำดับ

สำหรับความเห็นของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศเกี่ยวกับเหตุผลของการเปลี่ยนแปลงสถานภาพเศรษฐกิจปัจจุบันเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนไปทำงานต่างประเทศ ปรากฏว่าผู้ที่มีความเห็นว่าสถานภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันดีขึ้นกว่าเดิม (ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 69.0 ของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นเท่ากับร้อยละ 64.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 74.0) เกือบทั้งหมดให้เหตุผลว่า มีทรัพย์สินเงิน ของใช้ภายในครัวเรือน และทุนประกอบอาชีพเพิ่มขึ้น กล่าวคือคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 68.0 ของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นเท่ากับร้อยละ 64.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 72.0 ส่วนผู้ที่มีความเห็นว่า สถานภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน เหมือนเดิม หรือแย่งกว่าเดิม ได้ให้เหตุผลคล้าย ๆ กัน คือ ก่อนไปมีหนี้มาก ได้เงินมากก็ใช้หนี้หมด ไปทำงานแล้วได้ค่าจ้างต่ำ และเหตุผลอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ ค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือนเพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากราคาสินค้าโดยทั่วไปสูงขึ้น สมาชิกในครัวเรือนอายุมากขึ้น เรียนสูงขึ้น

กล่าวโดยสรุปสำหรับความเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางเศรษฐกิจ เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนไปทำงานต่างประเทศปรากฏว่า ผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศส่วนใหญ่มองเห็นว่าสถานภาพเศรษฐกิจดีขึ้นกว่าเดิม รองลงมาคือมีความเห็นว่ายังเหมือนเดิม ส่วนผู้ที่มีความ

เห็นว่าสถานภาพเศรษฐกิจแย่ลงกว่าเดิมมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยที่ผู้ที่ไม่ทำงานในตำแหน่ง
กรรมกรมีความเห็นว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจยังเหมือนเดิมมากที่สุด ในขณะที่ตำแหน่งอื่น ๆ นอก
จากนี้ (ซึ่งส่วนใหญ่เป็นตำแหน่งที่ต้องใช้ฝีมือในการทำงาน) มีความเห็นว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจ
ดีขึ้นกว่าเดิมเป็นส่วนใหญ่ ส่วนทางด้านระยะเวลาที่ไปทำงานต่างประเทศปรากฏว่า ผู้ที่ไม่ทำงาน
ต่างประเทศเป็นระยะเวลาไม่นานมากนัก ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจยังเหมือน
เดิม ในขณะที่ผู้ไปทำงานต่างประเทศเป็นระยะเวลาเพิ่มมากขึ้นมีความเห็นว่า การเปลี่ยนแปลง
สถานภาพทางเศรษฐกิจเป็นไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิมเพิ่มมากขึ้นด้วย สำหรับเหตุผลของการเปลี่ยน
แปลงสถานภาพทางเศรษฐกิจปรากฏว่า ผู้ที่มีความเห็นว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจดีขึ้นกว่าเดิม
เกือบทั้งหมดให้เหตุผลว่าเพราะมี ทรัพย์สิน เงิน ของใช้ภายในครัวเรือน และทุนประกอบอาชีพ
เพิ่มมากขึ้น ส่วนผู้ที่มีความเห็นว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจยังเหมือนเดิม หรือแย่ลงกว่าเดิม ส่วน
ใหญ่ให้เหตุผลคล้าย ๆ กัน คือ ก่อนไปมีหนี้มาก ได้เงินมาก็ใช้หนี้หมด และไปทำงานแล้วได้
ค่าจ้างต่ำ

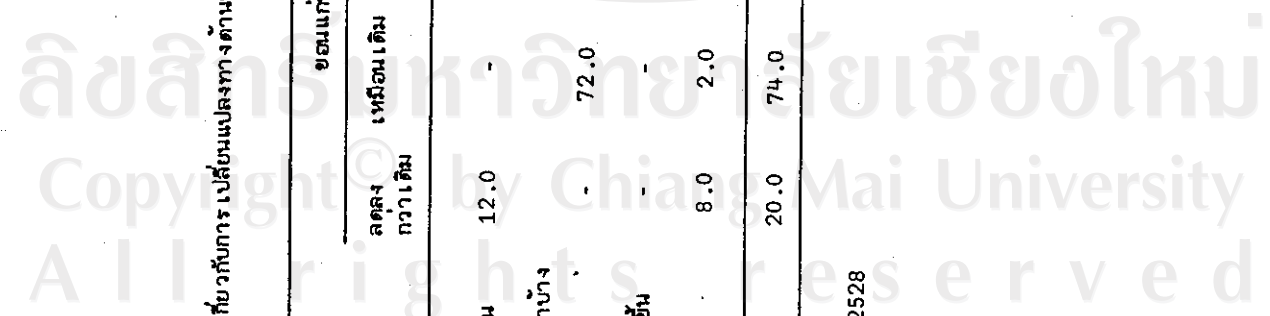
5.3.2.2 ปัญหาและข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในครัวเรือน

ปัญหาที่มาเป็นห่วงสำหรับผู้ที่ไม่ทำงานต่างประเทศประการหนึ่งก็คือ ปัญหาเกี่ยวกับ
ความขัดแย้งหรือความแตกแยกภายในครัวเรือน อันเนื่องมาจากผู้ที่ไม่ทำงานต่างประเทศต้องแยก
กันอยู่กับสมาชิกในครัวเรือนคนอื่น ๆ (โดยเฉพาะภรรยา สำหรับผู้ที่แต่งงานแล้ว) ปรากฏว่าผู้ที่
กลับมาจากทำงานต่างประเทศส่วนใหญ่กล่าวคือ คิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 66.0 ของผู้ที่กลับ
จากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นสูงกว่าของจังหวัดอุดรธานีเล็กน้อย
คือเท่ากับร้อยละ 74.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 58.0 มีความเห็นว่าปัญหา
ความขัดแย้งหรือความแตกแยกภายในครัวเรือนไม่มีการเปลี่ยนแปลง คือยังเหมือนเดิม เมื่อเปรียบ
เทียบกับก่อนไปทำงานต่างประเทศ (ตารางที่ 5.6) ทั้งนี้โดยให้เหตุผลว่า ไม่เคยมีปัญหาหรือมี
ปัญหาบ้างเล็กน้อย (คือไม่เคยมีปัญหามาก่อน หรือถ้ามีปัญหา ก็เพียงเล็กน้อยตามปกติของครัวเรือน
นั่นคือยังคงมีสภาพเหมือนกับก่อนที่จะไปทำงานต่างประเทศ) เกือบทั้งหมด ส่วนผู้ที่มีความเห็นว่า
ปัญหาความขัดแย้งหรือความแตกแยกภายในครัวเรือนลดลงกว่าเดิม คิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ
28.0 ของผู้ที่กลับจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นต่ำกว่าของ
จังหวัดอุดรธานี คือเท่ากับร้อยละ 20.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 36.0 ทั้งนี้

ตารางที่ 5.6 ที่สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสุขภาพความขัดแย้งหรือความแตกแยกภายในครัวเรือนและเหตุผลของการเปลี่ยนแปลงนั้น (หน่วย : ร้อยละ)

เหตุผล	ขณะแก่				บุตรราศี				รวม			
	ลดลง กว่าเดิม	เหมือนเดิม	เพิ่มขึ้น กว่าเดิม	รวม	ลดลง กว่าเดิม	เหมือนเดิม	เพิ่มขึ้น กว่าเดิม	รวม	ลดลง กว่าเดิม	เหมือนเดิม	เพิ่มขึ้น กว่าเดิม	รวม
- สถานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น	12.0	-	-	12.0	30.0	-	-	30.0	21.0	-	-	21.0
- ไม่เคยมีสุขภาพ, มีสุขภาพบ้างเล็กน้อย	-	72.0	-	72.0	-	58.0	-	58.0	-	65.0	-	65.0
- มีหนี้สิน, ระบายจ่ายเพิ่มขึ้น	-	-	2.0	2.0	-	-	4.0	4.0	-	-	3.0	3.0
- อื่น ๆ	8.0	2.0	4.0	14.0	6.0	-	2.0	8.0	7.0	1.0	3.0	11.0
รวม	20.0	74.0	6.0	100.0	36.0	58.0	6.0	100.0	28.0	66.0	6.0	100.0

ที่มา จากการสำรวจปี 2528



โดยให้เหตุผลว่าเป็นเพราะฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นเป็นส่วนใหญ่ ส่วนเหตุผลอื่น ๆ ได้แก่ อายุมากขึ้น เป็นผู้ใหญ่มากขึ้น ได้พบเพื่อนฝูงมากขึ้น จึงได้คิดมากขึ้น ปัจจุบันเลิกดื่มเหล้าแล้ว กลับมา แล้วสามารถแยกครอบครัวออกมาจากครอบครัวใหญ่ปัญหาที่ลดลง ส่วนผู้ที่มีความเห็นว่าปัญหา ความขัดแย้งหรือความแตกแยกภายในครัวเรือนเพิ่มขึ้นกว่าเดิมก็มีบ้าง แต่ก็เพียงส่วนน้อยเท่านั้น กล่าวคือคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 6.0 ของผู้ที่กลับมาจากต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วน ของจังหวัดขอนแก่นและของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 6.0 เท่ากัน ทั้งนี้โดยให้เหตุผลว่า เพราะมีหนี้สิน มีรายจ่ายเพิ่มขึ้น มีงานทำมากขึ้นจึงมีเวลาให้กับครอบครัวน้อยลง ลูกโตขึ้นจึงเริ่ม ตี้ออกมากขึ้น อยากไปทำงานที่กรุงเทพฯ เหมือนเดิมแต่ภรรยาอยากให้งานอยู่ที่บ้าน

จะเห็นได้ว่าเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านปัญหาความขัดแย้งหรือความแตกแยก ภายในครัวเรือนนั้นนับได้ว่าเป็นไปในทางที่ดี ทั้งนี้เพราะส่วนใหญ่ยังมีความเห็นว่าเหมือนเดิมและ รองลงมา ยังเห็นว่าลดลงกว่าเดิม สำหรับที่เป็นปัญหาที่โต้แย้งก็โต้แย้งว่าเพิ่มขึ้นกว่าเดิม แต่ ถึงอย่างไรก็ตามก็มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

5.3.2.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการไปทำงานต่างประเทศ

จากการสอบถามความเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการไปทำงานต่างประเทศเมื่อ กลับมาอยู่ในประเทศไทยแล้ว ทั้งนี้ประโยชน์ที่ได้รับจะหมายถึงประโยชน์ทางด้านประสบการณ์และ ฝีมือการทำงาน (ไม่เกี่ยวข้องกับรายได้ที่ได้รับ) จะปรากฏว่าผู้ที่กลับจากทำงานต่างประเทศมี ความเห็นว่าได้ประโยชน์จากการไปทำงานเป็นส่วนใหญ่ โดยจำแนกเป็นผู้ที่มีความเห็นว่าได้รับ ประโยชน์มาก คิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 31.0 ของผู้ที่กลับจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดย ที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นต่ำกว่าของจังหวัดอุดรธานี คือเท่ากับร้อยละ 20.0 ในขณะที่ของ จังหวัดอุดรธานีมีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 42.0 (ตารางที่ 5.7) ทั้งนี้เหตุผลที่มีความเห็นว่าได้รับ ประโยชน์มากได้แก่มีความรู้พิเศษเพิ่มขึ้น ซึ่งความรู้พิเศษนี้จะเป็นความรู้ที่นอกเหนือจากตำแหน่ง หน้าที่การงานที่ทำโดยตรง เป็นต้นว่า ขับรถยนต์ได้ ซ่อมเครื่องยนต์เป็น มีความรู้ภาษาอังกฤษ เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังให้เหตุผลว่าฝีมือการทำงานดีขึ้น ส่วนเหตุผลอื่น ๆ ได้แก่ สามารถนำ มา ประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพภายหลังกลับมาแล้วได้

ตารางที่ 5.7 ที่สัมพันธ์เกี่ยวกับการได้รับประโยชน์จากการไปทำงานต่างประเทศ เหตุผลที่ได้รับประโยชน์และตำแหน่งที่ไปทำงานต่างประเทศ

	ชนบท				จตุรภาค				รวม				
	ไม่ได้ประโยชน์		ได้ประโยชน์เล็กน้อย		ไม่ได้ประโยชน์		ได้ประโยชน์เล็กน้อย		ไม่ได้ประโยชน์		ได้ประโยชน์เล็กน้อย		
	ได้ประโยชน์เล็กน้อย	ได้ประโยชน์มาก	ได้ประโยชน์เล็กน้อย	ได้ประโยชน์มาก	ได้ประโยชน์เล็กน้อย	ได้ประโยชน์มาก	ได้ประโยชน์เล็กน้อย	ได้ประโยชน์มาก	ได้ประโยชน์เล็กน้อย	ได้ประโยชน์มาก	ได้ประโยชน์เล็กน้อย	ได้ประโยชน์มาก	
เหตุผลที่ได้ประโยชน์													
- งานไม่เหมือนกัน	16.0	4.0	-	20.0	12.0	-	-	12.0	14.0	2.0	-	16.0	
- เทคโนโลยีต่างกัน	4.0	6.0	-	10.0	10.0	2.0	-	12.0	7.0	4.0	-	11.0	
- มีความรู้พิเศษเพิ่มขึ้น	-	18.0	4.0	22.0	-	10.0	12.0	22.0	-	14.0	8.0	22.0	
- ผิดโอกาสทำงานอื่น	-	26.0	16.0	42.0	-	14.0	26.0	40.0	-	20.0	21.0	41.0	
- อื่น ๆ	6.0	-	-	6.0	8.0	2.0	4.0	14.0	7.0	1.0	2.0	10.0	
รวม	26.0	54.0	20.0	100.0	30.0	28.0	42.0	100.0	28.0	41.0	31.0	100.0	
ตำแหน่งที่ไปทำงาน													
- กรรมกร	8.0	20.0	2.0	30.0	4.0	2.0	2.0	8.0	6.0	11.0	2.0	19.0	
- ขับรถยนต์	6.0	8.0	4.0	18.0	-	10.0	8.0	18.0	3.0	9.0	6.0	18.0	
- ช่างก่อสร้าง	8.0	14.0	4.0	26.0	16.0	6.0	16.0	38.0	12.0	10.0	10.0	32.0	
- ช่างเครื่องยนต์	2.0	4.0	4.0	10.0	2.0	-	6.0	8.0	2.0	2.0	5.0	9.0	
- ช่างไฟฟ้า, ช่างแอร์	-	4.0	2.0	6.0	2.0	2.0	6.0	10.0	1.0	3.0	4.0	8.0	
- อื่น ๆ	2.0	4.0	4.0	10.0	6.0	8.0	4.0	18.0	4.0	6.0	4.0	14.0	
รวม	26.0	54.0	20.0	100.0	30.0	28.0	42.0	100.0	28.0	41.0	31.0	100.0	

ที่มา จากการศึกษาวิจัย ปี 2528

ส่วนผู้ที่มีความเห็นว่าได้ประโยชน์เล็กน้อย คิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 41.0 ของผู้ที่กลับจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นสูงกว่าของจังหวัดอุดรธานี คือเท่ากับร้อยละ 54.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 28.0 ทั้งนี้ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า เพราะมีความรู้พิเศษเพิ่มขึ้น และมีมือการทำงานดีขึ้น ส่วนที่เหลือให้เหตุผลว่า เพราะงานที่ทำอยู่ต่างประเทศกับที่ทำในประเทศภายหลังกลับมาแล้วไม่เหมือนกัน และเหตุผลที่ว่า เทคโนโลยีต่างกัน กล่าวคือ ลักษณะการทำงานของต่างประเทศเป็นแบบใช้ทุนมาก ใช้เครื่องจักรเครื่องมือที่ทันสมัย ซึ่งแตกต่างกับลักษณะงานในประเทศที่ยังเน้นการใช้แรงงานคนเป็นส่วนใหญ่ ส่วนเหตุผลอื่น ๆ คือมีฝีมือดีขึ้นแต่จะไม่ทำงานแบบเดิมอีก

สำหรับผู้ที่มีความเห็นว่าไม่ได้ประโยชน์จากการไปทำงานต่างประเทศคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 28.0 ของผู้ที่กลับจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นต่ำกว่าของจังหวัดอุดรธานี คือเท่ากับร้อยละ 26.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 30.0 ทั้งนี้ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า เพราะงานที่ทำตอนอยู่ต่างประเทศกับที่ทำในประเทศไม่เหมือนกัน และเทคโนโลยีต่างกัน ส่วนเหตุผลอื่น ๆ ก็ได้แก่ ฝีมือ การทำงานดีอยู่แล้วตั้งแต่ก่อนไป ไปทำงานในตำแหน่งที่ไม่ต้องใช้ฝีมือ การทำงานไม่ได้ทุ่มเทเต็มที่เท่าพอได้ค่าจ้างเท่านั้น

ทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างประโยชน์ที่ได้รับจากการไปทำงานต่างประเทศกับตำแหน่งที่ไปทำงานต่างประเทศ ปรากฏว่า ผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศที่มีความเห็นว่าได้รับประโยชน์มาก กระจายอยู่ทุกตำแหน่งที่มีการไปทำงานต่างประเทศ แต่ถึงอย่างไรก็ตามแนวโน้มของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศที่มีความเห็นว่าได้รับประโยชน์มากได้แก่ ผู้ที่ไปทำงานในตำแหน่งที่ใช้ฝีมือมากกว่าตำแหน่งที่ไม่ต้องใช้ฝีมือ ดังเช่น ตำแหน่งช่างเครื่องยนต์ ซึ่งถือว่าเป็นตำแหน่งที่ต้องใช้ฝีมือและมีผู้ไปทำงานต่างประเทศในตำแหน่งดังกล่าวมีร้อยละ 9.0 ของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่ของจังหวัดขอนแก่นมีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 10.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีมีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 8.0 ปรากฏว่าสัดส่วนของผู้ที่มีความเห็นว่าได้รับประโยชน์มากเท่ากับร้อยละ 5.0, 4.0 และ 6.0 ของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด ตามลำดับ ส่วนตำแหน่งกรรมกรซึ่งถือว่าเป็นตำแหน่งที่ไม่ต้องใช้ฝีมือ และมีผู้ไปทำงานต่างประเทศในตำแหน่งดังกล่าวมีเท่ากับร้อยละ 19.0 ของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นเท่ากับร้อยละ 30.0 ในขณะที่เขตจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 8.0

ปรากฏว่าผู้ที่มีความเห็นว่าได้รับประโยชน์มากมีเพียงร้อยละ 2.0 ของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด เท่ากันทุกพื้นที่

ส่วนผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศส่วนใหญ่ซึ่งมีความเห็นว่าได้รับประโยชน์จากการไปทำงานต่างประเทศเพียงเล็กน้อยนั้น เมื่อพิจารณาจากตำแหน่งที่ไปทำงานปรากฏว่าไม่ค่อยมีลักษณะที่เด่นชัดมากนัก กล่าวคือ ผู้ที่มีความเห็นว่าได้รับประโยชน์เล็กน้อย มีกระจายอยู่ทุกตำแหน่งที่ไปทำงาน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้ที่ไปทำงานต่างประเทศในตำแหน่งช่างก่อสร้าง ซึ่งมีสัดส่วนสูงที่สุด คือร้อยละ 32.0 ของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศทั้งหมดโดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นเท่ากับร้อยละ 26.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 38.0 ปรากฏว่าสัดส่วนของผู้ที่มีความเห็นว่าได้ประโยชน์เล็กน้อยคือร้อยละ 10.0 ของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศทั้งหมดนั้น สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นค่อนข้างสูง คือร้อยละ 14.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีค่อนข้างต่ำ คือร้อยละ 6.0 เท่านั้น

สำหรับผู้ที่มีความเห็นว่าได้ไม่ได้รับประโยชน์จากการไปทำงานต่างประเทศ ปรากฏว่าผู้ที่ไปทำงานในตำแหน่งที่ใช้ฝีมือและมีความเห็นว่าได้ไม่ได้รับประโยชน์จากการไปทำงานต่างประเทศมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ดังเช่นตำแหน่ง ช่างไฟฟ้า ช่างแอร์ และตำแหน่งช่างเครื่องยนต์ ซึ่งมีสัดส่วนผู้ไปทำงานต่างประเทศเท่ากับร้อยละ 8.0 และ 9.0 ของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นเท่ากับร้อยละ 6.0 และ 10.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 10.0 และ 8.0 ตามลำดับ ปรากฏว่าผู้ที่มีความเห็นว่าได้ไม่ได้รับประโยชน์มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 1.0 และ 2.0 ของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นเท่ากับร้อยละ 0.0 และ 2.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 2.0 และ 2.0 ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุปสำหรับความเห็นเกี่ยวกับการได้รับประโยชน์จากการไปทำงานต่างประเทศ ปรากฏว่า ผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศส่วนใหญ่มีความเห็นว่าได้รับประโยชน์เล็กน้อย รองลงมามีความเห็นว่าได้รับประโยชน์มาก และไม่ได้ประโยชน์ ตามลำดับ โดยที่ผู้ที่มีความเห็นว่าได้รับประโยชน์เล็กน้อย และได้รับประโยชน์มาก ให้เหตุผลว่าเพราะมีมือการทำงานดีขึ้น และมีความรู้พิเศษเพิ่มขึ้น ตามลำดับ ส่วนผู้ที่มีความเห็นว่าได้ไม่ได้รับประโยชน์ ให้เหตุผลว่า

เพราะงานไม่เหมือนกัน และเทคโนโลยีต่างกัน ตามลำดับ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาตำแหน่งที่ไปทำงาน ปรากฏว่า ผู้ที่ไปทำงานในตำแหน่งที่ต้องใช้ฝีมือ มีความเห็นว่าได้รับประโยชน์จากการไปทำงานต่างประเทศมากกว่าตำแหน่งที่ไม่ต้องใช้ฝีมือ

5.3.3 สาเหตุที่กลับจากทำงานต่างประเทศ

จากการศึกษาถึงสาเหตุที่กลับจากทำงานต่างประเทศครั้งสุดท้ายของผู้ที่ไปทำงานต่างประเทศ ปรากฏว่ากลับมาเพราะสิ้นสุดสัญญาจ้าง, งานหมด เป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 41.0 ของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นต่ำกว่าของจังหวัดอุดรธานี คือเท่ากับร้อยละ 32.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 50.0 (ตารางที่ 5.8) ส่วนสาเหตุที่กลับจากทำงานต่างประเทศในลำดับรองลงมาได้แก่นายจ้างไม่ปฏิบัติตามสัญญาจ้าง โดนลดเงินเดือน, กลับมาพักผ่อน ป่วย และไปนานแล้วคิดถึงบ้าน เปื่อ ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 21.0, 13.0 และ 9.0 ของผู้ที่กลับจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นเท่ากับร้อยละ 18.0, 14.0 และ 14.0 ในขณะที่สัดส่วนของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 24.0, 12.0 และ 4.0 ตามลำดับ สำหรับสาเหตุอื่น ๆ ซึ่งได้แก่โดนส่งกลับ ไม่พอใจนายจ้างจึงขอกลับ ทนความลำบากไม่ไหว ส่งเงินกลับไม่สะดวก ล่วงลิด-การไม่ดี ขอเปลี่ยนตำแหน่งไม่ได้ ต้องการกลับมารับราชการ เป็นต้น ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 16.0 ของผู้ที่กลับจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นสูงกว่าของจังหวัดอุดรธานี คือเท่ากับร้อยละ 22.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 10.0

จากสาเหตุที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศดังกล่าว แสดงว่าผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศมีสาเหตุมาจากทางด้านบริษัทนายจ้างในต่างประเทศมากกว่าที่จะมาจากตัวของผู้ที่ไปทำงานต่างประเทศเอง นอกจากนี้การกลับมาจากทำงานต่างประเทศยังเป็นการกลับมาแบบถาวรคือไม่สามารถจะกลับไปทำงานในบริษัทเดิมได้อีก นอกจากนี้จะสามารถหางานบริษัทใหม่ได้

5.3.4 การตัดสินใจไปทำงานต่างประเทศอีก

เมื่อพิจารณาความเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจไปทำงานต่างประเทศอีกถ้ามีโอกาส ปรากฏว่าผู้ที่กลับจากทำงานต่างประเทศมีความเห็นว่ายังต้องการจะไปทำงานต่างประเทศอีกเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 85.0 ของผู้ที่กลับจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด

ตารางที่ 5.8 ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุของการกลับจากทำงานต่างประเทศ การตัดสินใจไปทำงานต่างประเทศอีก การต้องการความช่วยเหลือ และข้อเสนอแนะของผู้ที่กลับจากทำงานต่างประเทศ

(หน่วย : ร้อยละ)

	ขอนแก่น	อุดรธานี	รวม
1. <u>สาเหตุสำคัญที่สุดที่กลับจากทำงานต่างประเทศ</u>	100	100	100
<u>ครั้งสุดท้าย</u>			
- สิ้นสุดสัญญาจ้าง , งานหมด	32.0	50.0	41.0
- กลับมาพักผ่อน , ป่วย	14.0	12.0	13.0
- นายจ้างไม่ปฏิบัติตามสัญญาจ้าง , โดนลดเงินเดือน	18.0	24.0	21.0
- ไปนานแล้ว , คิดถึงบ้าน , เปื่อ	14.0	4.0	9.0
- อื่น ๆ	22.0	10.0	16.0
2. <u>การตัดสินใจไปทำงานต่างประเทศอีกถ้ามีโอกาส</u>	100	100	100
2.1 <u>ไป</u> (ระบุเหตุผล)	84.0	86.0	85.0
- อยากได้รายได้ที่ค่อนข้างสูง	(82.0)	(84.0)	(83.0)
- อยากไปเห็นสภาพแวดล้อมของต่างประเทศอีก	(2.0)	(2.0)	(2.0)
2.2 <u>ไม่ไป</u> (ระบุเหตุผล)	16.0	14.0	15.0
- อายุมาก , ไปนานแล้ว , คิดถึงบ้าน	(6.0)	(6.0)	(6.0)
- อื่น ๆ	(10.0)	(8.0)	(9.0)
3. <u>การต้องการความช่วยเหลือขณะทำงานต่างประเทศ</u>	100	100	100
- ตอนที่นายจ้างไม่ปฏิบัติตามสัญญาจ้าง	34.0	42.0	38.0
- การช่วยพวกคนงานที่ถูกกลอยแพ	14.0	26.0	20.0
- อยากให้รัฐบาลเป็นผู้จัดส่งแรงงานเอง	6.0	10.0	8.0
- เวลาทำผิดถูกลงโทษรุนแรงเกินไป	12.0	4.0	8.0
- อื่น ๆ	34.0	18.0	26.0
4. <u>ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะไปทำงานต่างประเทศ</u>			
<u>ในโอกาสข้างหน้า</u>	100	100	100
- ระวังบริษัทจัดส่งแรงงาน , นายหน้า , สัญญาจ้าง	66.0	78.0	72.0
- ระวังอย่าทำผิดกฎหมาย , ประเพณี	8.0	8.0	8.0
- ควรเปรียบเทียบต้นทุนกับผลประโยชน์ที่ได้รับ	4.0	10.0	7.0
- อื่น ๆ	22.0	4.0	13.0
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด	50	50	100

โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นต่ำกว่าของจังหวัดอุดรธานีเล็กน้อย คือเท่ากับร้อยละ 84.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 86.0 (ตารางที่ 5.8) ทั้งนี้ผู้ที่มีความเห็นว่าการจะไปทำงานต่างประเทศอีกเกือบทั้งหมดให้เหตุผลว่า เพราะอยากได้รายได้ที่ค่อนข้างสูง ส่วนที่ให้เหตุผลว่า เพราะอยากเห็นสภาพแวดล้อมของต่างประเทศอีก มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น กล่าวคือมีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 2.0 ของผู้ที่กลับจากทำงานต่างประเทศทั้งหมดเท่ากันทุกพื้นที่

ส่วนผู้ที่มีความเห็นว่าจะไม่ไปทำงานต่างประเทศอีก ถึงแม้ว่าจะมีโอกาส ปรากฏว่ามีสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 15.0 ของผู้ที่กลับจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นสูงกว่าของจังหวัดอุดรธานีเล็กน้อย คือเท่ากับร้อยละ 16.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 14.0 ทั้งนี้โดยให้เหตุผลว่าอายุมากแล้ว ไปนานแล้ว คิดถึงบ้าน คิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 6.0 ของผู้ที่กลับจากทำงานต่างประเทศทั้งหมดเท่ากันทุกพื้นที่ ส่วนเหตุผลอื่น ๆ ได้แก่ คิดถึงบ้าน ไปทำงานลำบากมาก ความต้องการใช้เงินลดลง เพราะลูกเรียนจบหมดแล้ว ไม่อยากกู้ยืมเงินผู้อื่น เป็นค่าติดต่อกับทำงานต่างประเทศอีก ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 9.0 ของผู้ที่กลับจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นสูงกว่าของจังหวัดอุดรธานีคือเท่ากับร้อยละ 10.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 8.0

แสดงให้เห็นว่าผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศส่วนใหญ่ยังต้องการจะไปทำงานต่างประเทศอีกถ้ามีโอกาส โดยมีค่าจ้าง และรายได้ ที่เคยได้รับค่อนข้างสูง เป็นปัจจัยที่สำคัญในการดึงดูดให้มีการเดินทางไปทำงานต่างประเทศอีก

5.3.5 การต้องการความช่วยเหลือขณะทำงานอยู่ต่างประเทศ

เกี่ยวกับการต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาลขณะทำงานอยู่ต่างประเทศ ปรากฏว่าผู้ที่กลับจากทำงานต่างประเทศมีความเห็นว่าการความช่วยเหลือ ตอนนี้นายจ้างไม่ปฏิบัติตามสัญญาจ้างมากที่สุด (ซึ่งได้แก่ ไม่จ่ายหรือจ่ายเงินเดือนช้า บังคับให้ทำสัญญาจ้างใหม่ โดนลดค่าจ้าง) กล่าวคือคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 38.0 ของผู้ที่กลับจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นต่ำกว่าของจังหวัดอุดรธานี คือเท่ากับร้อยละ 34.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 42.0 (ตารางที่ 5.8) ส่วนการต้องการความช่วยเหลือที่มากในลำดับรองลงมาตามลำดับ ได้แก่ ควรช่วยคนงานที่ถูกไล่อพยพ อยากให้รัฐบาลเป็นผู้จัดสร้างแรงงาน

เองเหมือนบางประเทศ เช่น ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย เกาหลีใต้ (ทั้งนี้เพราะคนงานจะได้รับความคุ้มครอง และดูแลจากหน่วยงานของรัฐบาลตลอดเวลา การทำงานก็ไม่ถูกเอาเปรียบจากบริษัทนายจ้าง หรือคนงานจากประเทศอื่น ๆ) และเวลาถูกลงโทษรุนแรงเกินไปทั้ง ๆ ที่ไม่เจตนาจะทำผิดกฎหมายแต่เป็นเพราะคู่กรณีเป็นคนพื้นเมือง ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 20.0, 8.0 และ 8.0 โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นเท่ากับร้อยละ 14.0, 6.0 และ 12.0 ในขณะที่สัดส่วนของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 26.0, 10.0 และ 4.0 ตามลำดับ สำหรับการต้องการความช่วยเหลืออื่น ๆ มีอยู่หลายประการ ได้แก่ ช่วยทางด้านภาษาในการติดต่อ ควรไปเยี่ยมเยียนดูแลความเป็นอยู่ ช่วยทางด้านการส่งเงินกลับ ตอนได้รับอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วยทำงานไม่ได้มักจะถูกล่วงกลับ ไม่ได้รับค่าล่วงเวลาตามที่ปฏิบัติงานจริง ตอนส่งของกลับโดนเก็บภาษีแพงมาก อยากให้ช่วยอบรมกฎหมายของประเทศที่ไปทำงานให้ เงินประกันสังคมที่บริษัทต่างประเทศช่วยเหลือไม่ได้รับ อยากให้ควบคุมพวกคนงานที่ไปเล่นการพนันหรือทำผิดกฎหมาย เพราะทำให้ชื่อเสียงส่วนรวมเสียหาย เป็นต้น ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 26.0 ของผู้ที่กลับจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นสูงกว่าของจังหวัดอุดรธานี คือเท่ากับร้อยละ 34.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 18.0

จากความเห็นเกี่ยวกับการต้องการความช่วยเหลือดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าสาเหตุที่ผู้ไปทำงานต่างประเทศต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาลไทยขณะที่ทำงานอยู่ต่างประเทศก็เนื่องมาจาก การที่บริษัทนายจ้างในต่างประเทศไม่ปฏิบัติตามสัญญาจ้างเป็นส่วนใหญ่

5.3.6 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะไปทำงานต่างประเทศ

สำหรับข้อเสนอแนะของผู้ที่กลับมาจากทำงานต่างประเทศเกี่ยวกับข้อควรระวังในการที่จะไปทำงานต่างประเทศในโอกาสข้างหน้า ปรากฏว่าส่วนใหญ่มีความเห็นว่าควรระวังบริษัทส่งแรงงาน, นายหน้า, สัญญาจ้าง กล่าวคือคิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 72.0 ของผู้ที่กลับจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นต่ำกว่าของจังหวัดอุดรธานี คือเท่ากับร้อยละ 66.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 78.0 (ตารางที่ 5.8) ส่วนข้อเสนอแนะให้ระวังอย่าทำผิดกฎหมาย ประเพณี และควรเปรียบเทียบต้นทุนกับผลประโยชน์ที่ได้รับ (ทั้งนี้เพราะการไปทำงานต่างประเทศในระยะหลัง ปรากฏว่าต้นทุนการไปทำงานต่างประเทศเพิ่มสูง

ขึ้นมาก แต่ในทางตรงกันข้ามอัตราค่าจ้างกลับมีแนวโน้มลดต่ำลง นอกจากนี้การไปทำงานต่างประเทศก็ไม่ว่างสบาย บางครั้งจะถูกส่งกลับก่อนกำหนด) คิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 8.0 และ 7.0 ของผู้ที่กลับจากทำงานต่างประเทศทั้งหมด โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นเท่ากับร้อยละ 8.0 และ 4.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 8.0 และ 10.0 ตามลำดับ สำหรับข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ได้แก่ ควรฝึกฝีมือทำงานให้ดีกว่าก่อนไปทำงาน ควรมีความสามารถทำงานตามตำแหน่งที่ไปได้จริง ต้องอดทนต่อสภาพความเป็นอยู่และดินฟ้าอากาศ ต้องปฏิบัติตามระเบียบของสถานที่ทำงานอย่างเคร่งครัด การเดินทางต้องระวัง เรื่องตัวเครื่องบิน พาสปอร์ตปลอม) คิดเป็นสัดส่วนเท่ากับร้อยละ 13.0 โดยที่สัดส่วนของจังหวัดขอนแก่นสูงกว่าของจังหวัดอุดรธานีค่อนข้างมาก คือเท่ากับร้อยละ 22.0 ในขณะที่ของจังหวัดอุดรธานีเท่ากับร้อยละ 4.0 เท่านั้น

จากข้อเสนอแนะดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่จะไปทำงานต่างประเทศในโอกาสข้างหน้าควรจะต้องระวังเกี่ยวกับ บริษัทจัดส่งแรงงาน นายหน้า และสัญญาจ้าง เป็นอย่างมาก ซึ่งก็อาจจะเชื่อมโยงไปถึงการวางนโยบายหรือมาตรการป้องกันของรัฐบาลด้วย